

פולחן

מקדש האלה קארני
מאטה בדשנוק. המאמינים
נוהגים לאכול ולשתות
ממזון שכבר נאכל בחלקו
על ידי החולדות, מכיוון
שהדבר מביא ברכה

כתב וצילם: יותם יעקבסון

החולדה הקדושה

צריך לא מעט אומץ כדי להיכנס
למקדש האלה קארני מאטה
בצפון הודו, שם מתרוצצות
באין מפריע מאות חולדות
קדושות הנהנות ממנחות
שמעתירים עליהן המאמינים

טריוויה !

גנשה, האל ההודי בעל ראש
הפיל, המזוהה עם המזל הטוב,
נוהג לרכוב על גב חולדה.
לעתים מוצגת החולדה
הגרגרנית כשהיא עומדת על
שתי רגליים ומגישה לפטרונה
ממתק הודי ששמו לִדֶּה,
עדות לכך שבעומדה לפני
גנשה נעלמת תאוותה
העכברית למתוקים.

טריוויה !

בדרום הודו יש קסטות נמוכות המתפרנסות מציד חולדות. בלילות, בזמן שהכל נמים את שנתם, פושטים הגברים על היישובים שורצי החולדות ואורבים להן. את החולדות, שבשרן משמש למאכל, הם צדים באמצעות קנים חלולים שדרכם הם יורים חצים בנשיפה.

← חולדות שותות במקדש מאמינים שהן התגלמות הנשמות של תושבי דשנוק, נצר למשפחתה של האלה קארני מאטה

במקדש יש גם כמה חולדות לבקניות. על פי האמונה, הן גלגול נשמותיהם של בני אחותה

← האלה קארני מאטה וחולדות. אחד מהריקועים שעל שערי הכסף שבמקדש

ברגליים יחפות, כמקובל בכל אתר הינדי קדוש, פסעתי בין גלליהן ובין שאריות דבי-קות של מנחות, והנחתי להן לקפץ על כפות רגלי. עולי רגל הגיעו בקילוח בלתי פוסק, השתחוו והתפללו. אחר כך הגישו את מנחור-תיהם, נטלו מכוון המקדש מנחות מכורס-מות בחלקן ואכלו אותן בעצמם. היו אפילו כאלה שלגמו מקערות המים והחלב שמהן שותות החולדות, שכן האכילה והשתיה ממזון שכבר נאכל בחלקו על ידי החולדות מביאות ברכה.

לאחר זמן מה כיבד אותי כוהן המקדש בפלח מכורסם של אגוז קוקוס. לא יכולתי לסרב. הטעם היה סביר, אך הריח היה כשל מצע בבית גידול למכרסמים, שזמן רב לא הוחלף. אל ההיכל הפנימי שבחצר, שבו נמצא פסל האלה, לא יכולתי להיכנס. הסבירו לי שבהיותי זר אני נמנה עם הבלתי טהורים, אלה האוכלים מבשר הפרה הקדושה ואינם שוטפים את אחוריהם במים.

לרכוב על טיגריס

מדוע החולדות, המעוררות סלידה ופחד כמעט בכל מקום בעולם, מועלות לדרגת קדושות בין כותלי המקדש, ואף זוכות לשפע מנחות? כדי לענות על השאלה הזאת עלינו לפנות אל עולם האגדות והמיתוסים.

מסופר כי קארני מאטה, גלגולן של האלות דורגא וקאלי, נולדה על אדמת דשנוק הקדור שה לפני כ-600 שנה, בתום הריון של 21 חוד-שים. את לידתה ליוו להבות אש ותימרות עשן. כבר מיומה הראשון נמצאו כל שיניה בפייה, ובגיל חודש כבר החלה לדבר. לפי האמונה חיה קארני מאטה 150 שנה, ובמהל-כן גם ייסדה את הכפר דשנוק, שהיה למושב הקבע שלה. פירוש המילה "מאטה" הוא אמא, אך בשפת היומיום מכונה האלה קארני בתור "ג'י", שפירושו הגברת או הנכבדה. ביומה האחרון עלי אדמות, כך מספרים, נעתרה קארני ג'י למהרג'ות של ג'ודפור

במקדש קארני מאטה, השוכן בכפר דשנוק (Deshnoke) שבמדינת רג'סטן (Rajasthan) בצפון-מערב הודו, נערך בכל ערב טקס תפילה הקרוי ארטי - טקס המציין את המעבר מאור לחושך ואת סגירת שערי המקדש לקראת שנת הלילה של האלה. עשרות מאמינים מתקבצים בחצר המקדש מול פסל האלה כדי לזמר לכבודה זמירות וכדי לצפות בכוהנים המגיישים לה מנחות ומתווים לפנייה מעגלים גדולים באמצעות מנורת מתכת שבתוכה בוערים כמה נרות חמאה.

בין רגליהם היחפות של המאמינים מתרוצצות באין מפריע עשרות חולדות - דיירות קבע במקדש. הנוכחים מתייחסים אליהן בשוויון נפש ונזהרים שלא לפגוע בהן. רק לעתים נדירות, כשלמאמינים המגיעים מרחוק נלווה ילד קטן שאיננו מצליח לרדת לפשרה של האמונה, אפשר להבחין בארשת של הפתעה מהולה בפחד למראה בעלי הזנב המשופמים.

זמן קצר לאחר הארטי ננעלים שערי המקדש עד ליום המחרת. בחצרו נותרת קבוצה של מאמינים אדוקים המזמרים לצלילי מנגינת הרמוניקה וטאבלה (צמד תופים קטנים) עד הנץ החמה, ושירתם נשמעת בכפר כולו באמצעות רמקולים הפזורים בו.

המקדש הוא מבנה מוקף חומה גדולה שנבנה ככל הנראה בשנת 1476, ועם השנים נוספו לו תוספות. המרשימות והחשובות שבתוספות הן חזית השיש המגולפת והשערים העשויים כסף מרוקע, שנתרמו לו על ידי המהרג'ה של ביקנר, גנגה סינג, בסוף המאה ה-19.

כשנכנסתי פנימה הבחנתי מיד בעשרות - אולי מאות - חולדות, שהתרוצצו על רצפת המקדש ולאורך קירותיו, הגיחו מתוך מאורות מיוחדות שנבנו סביב אתר הפולחן, כרסמו את המנחות שהובאו בעבורן ושתו מים או חלב מתוך קערות גדולות.

של קארני מאטה, ומי שפוגש בחולדות האלה, ולו בחטף, זוכה שכל משאלותיו יתגשמו

טריוויה

רבים מסוחרים התבואה
במומביי הם ג'אינים -
מאמינים בדת האוסרת
עליהם לפגוע ביצורים
חיים. הם מתנגדים בתוקף
לפיזור רעל ומלכודות
נגד חולדות, גם אם הדבר
גורם לנזקים כספיים
גדולים. משום כך כמות
אדירה של תבואה נאכלת
על ידי חולדות.

(Jodhpur), ג'איסלמר (Jaisalmer) וביקנר (Bikaner),
ונפנתה ליישב את מחלוקת הגבולות ששררה ביניהם.
היא הגיעה לאזור המחלוקת עם פמלייתה, חרצה בקר-
קע באמצעות קלשונה והתוותה את קווי הגבול בין
ממלכותיהם. שלושת המהרגות קיבלו את החלטתה
ללא עוררין.

בדרכה חזרה לדשנוק התיישבה קארני ג'י ליד
מקווה מים, התפללה ושקעה במדיטציה. היא ביקשה
ממלוויה שיזו עליה מים, ומשבאו המים במגע עם
גופה, עלתה מהם להבה וכלתה אותו. משכבתה האש
יצאה בת קול ואמרה כי קארני מאטה לא מתה אלא
היא חיה בעולם עליון, ואפשר לפנות אליה בבקשות

נשמות בני משפחתה של קארני מאטה אל החולדות
שבמקדשה, ואז שבות ולובשות גוף אדם, וחוזר חלילה.
לה. החולדות שבמקדש הן לפיכך התגלמות הנשמות
של תושבי דשנוק, נצר למשפחתה של קארני מאטה,
המכונים כולם דְּפֶאוּוּטְס, על שם דפאג'י.

ומדוע בחרה קארני מאטה שבני משפחתה יתגלגלו
דווקא בחולדות, המעוררות דחייה בקרב רוב האנ-
שים? "האלה חיפשה יצור המסתפק במועט, חי בשטח
מחייה מצומצם ואיננו נזקק לטיפול מיוחד", אמר לי
אחד המאמינים. אחרים השיבו שהחלטתה של האלה
נעלמה, וכי אין לנסות לפרשה.

ואולי סוד קסמו וייחודו של מקדש קארני מאטה

למרבה האירוניה, לצד הסגידה לחולדות שבמקדש, הורגים תושבי דשנוק ללא רחמים את החולדות שבבתייהם. אלה מכונות על ידם "חולדות ארציות רגילות"

טמונים בכך שהוא הופך את היוצרות, אפילו בהודו
עצמה - ייתכן שהאלה קארני גייסה לשורותיה את
החולדות דווקא מכיוון שביקשה לשבור את נורמות
החשיבה המקובלות.

סוגדים בפנים, הורגים בחוץ

לפי האמונה, חולדות המקדש לעולם אינן יוצאות
את גבולותיו ואינן מתירות לחולדות הרגילות להיכנס
אליו. אם חולדה רגילה מנסה להיכנס, הן תוקפות
אותה עד מוות. תושבי דשנוק מספרים בגאווה כי חול-
דות המקדש מוגנות לחלוטין מפני חתולים ונחשים.
הן אינן נושאות מחלות ואינן מפיצות אותן.

לדבריהם, אפילו בזמן מגפת הדֶּבֶר הגדולה שהש-
תוללה בהודו בשנת 1994 לא היה שום מקרה דֶּבֶר
בדשנוק. נהפוך הוא - חולים המגיעים למקדש ואוכ-
לים ממזון החולדות ושותים ממימיהן, זוכים לרפואה
שלמה.

במקדש יש גם כמה חולדות לבקניות לגמרי, ומאמי-
נים כי הן ארבע במספר - גלגול נשמותיהם של אר-
בת בני אחותה של קארני מאטה. על פי האמונה, מי
שפוגש בחולדות האלה, ולו בחטף, זוכה שכל משאלו-
תיו יתגשמו.

לצד סגידתם לחולדות שבמקדש, תושבי דשנוק הור-
גים ללא רחמים את החולדות שבבתייהם. אלה מכונות
על ידם "חולדות ארציות רגילות". וכך, למרבה האי-
רוניה, מחוץ למקדש עומד לא אחת רוכל, בידי כרזה
צבעונית ובה מצוירת חולדה שחורה ועליה X גדול,
ומוכר רעל נגד חולדות. ©

↑ חולדה במקדש. לפי האמונה,
חולדות המקדש לעולם אינן
יוצאות את גבולותיו ואינן
מתירות לחולדות הרגילות
להיכנס אליו

שונות באמצעות פסלה שבמקדש.

האגדה המפורסמת ביותר על אודות קארני מאטה
נוגעת לניצחונה על יאמה, אל המוות. לפני כ-550 שנה
התארסה קארני מאטה לדפאג'י. זמן קצר לפני החתו-
נה, משהתבררו לה כוחותיה הנעלים, התגלתה לפני
ארוסה כשהיא רכובה על טיגריס ואמרה לו שלא נוע-
דה לחיי משפחה. "ייעודי", הסבירה, "הוא לשרת את
המין האנושי, לפתור את בעיותיו ולהקל את סבלו".
קארני מאטה ביקשה ממנו שיישא את אחותה הצעיר-
ה תחתיה, ודפאג'י, שהכיר בגדולתה של ארוסתו
והתגלה כאדם שאר רוח, ציית לבקשתה.

לדפאג'י ולאחותה של קארני מאטה נולדו ארבעה
בנים. אחד מהם, לקאן, יצא באחד הימים לרחוץ
במקווה מים קדוש, ושם טבע ומת. הידיעה על מותו
הגיעה לאוזניה של קארני מאטה והיא ציוותה מיד שלא
לשרוף את הגופה כמקובל. היא נטלה את הנער המת,
נשאה אותו אל יאמה ודרשה ממנו שיחזיר את נשמת
הנער לגופו.

יאמה סירב לעשות כן והזכיר לה כי הוא האחראי
היחיד לדיני נפשות, ואין עוררין על החלטותיו. או אז
הופיעה קארני מאטה, בהתגלמותה האלוהית והפיחה
חיים בנער. אל המוות נותר המום ומשתאה - הכיצד
זה נגסה בתחום אחריותו הבלעדית והפכה את גורלו
של הנער?

"מיום זה ואילך לא יפקוד איש מבני משפחתי את
ממלכת המוות שלך", התריסה נגדו קארני מאטה.
ומאז, שלא כמו נשמות אחרות המתגלגלות בגלגולים
רבים מספור בטרם ישובו וילבשו גוף אדם, מתגלגלות

מידע מעשי

יֹוֹתָם יַעֲקֹבסון - מדריך
טיולים, מצלם, כותב
ונותן הרצאות בליווי
שקופיות. גר בירושלים

■ **כניסה:** המקדש פתוח בכל יום מזריחה ועד
שקיעה. הכניסה, בלבוש ארוך וצנוע וברגליים יחפות,
אינה כרוכה בתשלום, אבל בעבור צילום בתוך
המקדש נדרש תשלום סמלי (עשרים רופי, כשני
שקלים).

■ **הגעה:** מקדש קארני מאטה נמצא בכפר דשנוק,
כשלושים קילומטרים מהעיר ביקנר שבצפון רג'סטן.
אל ביקנר יוצאים אוטובוסים מהערים הקרובות -
ג'ייפור (Jaipur), ג'ודפור או ג'איסלמר. מביקנר עצמה
יש אוטובוסים או מוניות לדשנוק.